

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 403/2025-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľov 1/ [REDACTED], 2/ [REDACTED], 3/ [REDACTED], zastúpených JUDr. Ľubošom Petrovským, advokátom, Štúrova 20, Košice, 4/ [REDACTED], 5/ [REDACTED], 6/ [REDACTED], zastúpených JUDr. Alicou Petrovskou Homzovou, advokátkou, Moyzesova 46, Košice, proti postupu Okresného súdu Poprad v konaní sp. zn. 12C/253/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Poprad v konaní sp. zn. 12C/253/2013 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie každému po **300 eur**, ktoré **je** Okresný súd Poprad **p o v i n n ý** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Okresný súd Poprad **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom 1, 2 a 3 trovy konania **385,84 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov 1, 2 a 3 a sťažovateľom 4, 5 a 6 trovy konania **385,84 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov 4, 5 a 6, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšných častiach ústavným sťažnostiam sťažovateľov **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovatelia sa šiestimi ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu v čase od 20. marca 2025 do 28. marca 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 12C/253/2013 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní sp. zn. 22Co/9/2019. Žiadajú prikázať okresnému súdu konať v konaní sp. zn. 12C/253/2013 bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadost'učinenie každému po 7 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uzneseniami z 9. apríla 2025, 30. apríla 2025, 28. mája 2025 a 11. júna 2025 spojil konania o ústavných sťažnostiach sťažovateľov na spoločné konanie.

3. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 403/2025-26 zo 17. júla 2025 prijal na ďalšie konanie ústavné sťažnosti sťažovateľov podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v častiach, ktorými namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 12C/253/2013. Vo zvyšných častiach ústavné sťažnosti sťažovateľov odmietol.

II.

Skutkové východiská a sťažnostná argumentácia

4. Sťažovatelia sú žalobcami v napadnutom konaní okresného súdu o určenie, že vec patrí do dedičstva. Žaloba bola okresnému súdu doručená 23. decembra 2013, pričom sťažovatelia tvrdia, že prvé prietahy v konaní nastali už po jej podaní, keď súd prvé pojednávanie nariadil až na 3. jún 2015. Na poslednom pojednávaní konanom 25. apríla 2018 okresný súd rozhodol rozsudkom, ktorým žalobu zamietol. Na odvolanie sťažovateľov z 18. júla 2018 odvolací súd rozsudkom z 23. marca 2021 rozsudok okresného súdu potvrdil. O dovolaní sťažovateľov rozhodol dovolací súd uznesením sp. zn. 9Cdo/74/2022 z 29. júla 2024 tak, že rozsudok okresného súdu, ako aj odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dôvodom zrušenia rozsudkov bolo úmrtie jednej zo žalovaných v priebehu konania na súde prvej inštancie, čo bolo zrejmé z doručky pri doručovaní rozsudku okresného súdu, avšak túto skutočnosť okresný súd ani krajský súd nereflektovali.

5. Ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 275/2025-24 z 1. júla 2025 vyhovel ústavnej sťažnosti ďalšej žalobkyne v napadnutom konaní, vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom okresného súdu, ktorému prikázal konať v danej veci bez zbytočných prietáhov, a priznal jej finančné zadost'učinenie 300 eur.

6. Sťažovatelia vyjadrujú názor, že v dôsledku takéhoto elementárneho pochybenia okresného súdu a odvolacieho súdu nie je predmetná vec skončená, pričom oni sami sa o predĺženie konania nijako nepričinili. Napadnuté konanie prebieha viac než 11 rokov, vo veci dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, čo považujú za neakceptovateľné a porušujúce ich označené práva.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení v podstatnom uviedol, že v napadnutom konaní sa v jeho priebehu v dôsledku úmrtí menil početný okruh účastníkov konania (v súčasnosti na strane

žalobcov 7 a na strane žalovaných 12) žijúcich aj v cudzine (Česká republika a USA), čo predstavuje časovú náročnosť z pohľadu zistenia aktuálneho miesta pobytu a doručovania písomností. Samotný predmet sporu (určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva) súd charakterizoval ako náročný po právnej, ako aj skutkovej stránke, argumentujúc rozsiahlym dokazovaním, predchádzajúcimi súvisiacimi súdnymi spormi (sp. zn. 11C/257/93, 9C/1592/98 a 13C/806/2002), potrebou uskutočnenia výsluchov účastníkov konania. Okresný súd v napadnutom konaní na základe dôkazov produkovaných v súvisiacich konaniach zistil potrebu vykonania znaleckého dokazovania týkajúceho sa zdravotného stavu nebohej ku dňu dispozície s nehnuteľnosťami, pričom žalobcovia (sťažovatelia) spochybňovali závery vykonaného znaleckého dokazovania, preto bolo potrebné uskutočniť aj výsluch znalca. Súd v konaní musel vyhodnocovať platnosť právnych úkonov uzavretých od roku 1993, zvažovať otázku vydržania a vysporiadať sa aj s otázkou prerušenia vydržacej doby v kontexte vykonaného dokazovania. Všetky tieto okolnosti prispeli k dĺžke napadnutého konania. Okresný súd k ďalším okolnostiam, ktoré rovnako prispeli k celkovej dĺžke napadnutého konania a za ktoré zodpovedajú sťažovatelia, uviedol, že bolo potrebné vyrubiť súdny poplatok, hoci bol splatný podaním návrhu. Ďalej tiež bolo potrebné zrušiť viaceré termíny pojednávania z dôvodov na strane právneho zástupcu sťažovateľov. Do pozornosti dal aj skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľov v tomto konaní neoznámil smrť účastníčky konania počas konania na okresnom súde, kvôli ktorej (skutočnosti) dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok okresného súdu. Toto opomenutie je zvlášť prekvapujúce, pretože právny zástupca sťažovateľov predtým riadne oznámil súdu smrť iného účastníka v napadnutom konaní.

8. V dôsledku úmrtí účastníkov konania súd musel zisťovať výsledky dedičských konaní (v troch prípadoch, z toho jeden v cudzine) a procesne reagovať. U niektorých účastníkov konania nebolo možné zistiť ich pobyt v zahraničí, preto bolo potrebné ustanoviť procesného opatrovníka.

9. V súvislosti s námietkou sťažovateľov, že k prvému pojednávaniu došlo po približne 16 mesiacoch, okresný súd uviedol, že v rámci prípravy pojednávania bolo potrebné zisťovať pobyty niektorých účastníkov v zahraničí, následne doručiť písomnosti týmto účastníkom a dať im možnosť vyjadriť sa k veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci)

v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavné sťažnosti sťažovateľov.

12. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že ide o zložitú vec po skutkovej a rovnako aj právnej stránke. V konaní s cudzím prvkom a početným okruhom účastníkov konania dochádzalo ku komplikáciám so zisťovaním pobytu viacerých účastníkov konania, doručovaním písomností do cudziny, ktoré vyústili až do potreby ustanovenia procesného opatrovníka. V konaní bolo potrebné oboznámiť sa s obsahom súvisiacich spisov, vykonať viaceré dôkazy týkajúce sa právnych úkonov od roku 1993, vykonať znalecké dokazovanie, výsluch znalca, účastníkov konania a viacerých svedkov. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného a obsahu spisu, akceptoval obranu okresného súdu spočívajúcu v okolnostiach veci, ktoré vykazujú prvky skutkovej a právnej zložitosti sporu.

13. Pri skúmaní správania sťažovateľov v napadnutom konaní ústavný súd zistil okolnosti, ktorými prispeli k predĺženiu napadnutého konania. Okresný súd bol nútený zrušiť celkom päť termínov pojednávania z dôvodov na strane právneho zástupcu sťažovateľov. V dôsledku uvedeného došlo k predĺženiu konania o približne jeden rok. Ďalšou významnejšou okolnosťou je neposkytnutie súčinnosti, resp. zamlčanie úmrtia jednej z účastníčok (žalovaná 8), hoci právny zástupca sťažovateľov predtým oznámil smrť iného účastníka na strane žalovaných.

14. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu napadnutého konania. Ústavný súd uvádza, že konanie trvajúce viac ako 11 rokov je z hľadiska základných práv jeho účastníkov potrebné vyhodnotiť ako netolerovateľné bez nutnosti skúmania jednotlivých období nečinnosti či individuálnych zlyhaní v efektívite a hospodárnosti súdom uskutočňovaných procesných úkonov.

15. V záujme objektivity svojho rozhodnutia a zároveň dôsledného vyhodnotenia intenzity zásahu do základného práva sťažovateľov ale považuje ústavný súd za nutné uviesť, že z chronológie procesných úkonov podľa súdneho spisu vyplýva, že okresný súd konal priebežne, v primeraných časových odstupoch a procesne reagoval na vzniknuté procesné prekážky, ktoré v konaní nastali. Okresnému súdu v jeho postupe možno vytknúť, že v rámci doručovania rozsudku konal nesústredene, keď prehliadol skutočnosť, že na doručenke u žalovanej 8 je výslovne uvedené, že adresát zomrel. Táto nesústredenosť sa podieľala na terajšom stave právnej neistoty strán sporu.

16. Vychádzajúc z uvedeného, s prihliadnutím predovšetkým na doterajšiu excesívnu dĺžku napadnutého konania a opísanú nesústredenú činnosť, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

17. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd už v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 275/2025 (o ústavnej sťažnosti inej žalobkyne proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pozn.) vyslovil príkaz podľa čl. 127 ods. 2 ústavy adresovaný okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, nebolo potrebné tento príkaz opakovať v konaní o týchto ústavných sťažnostiach.

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

19. Sťažovatelia v ústavných sťažnostiach žiadali o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia každý po 7 000 eur, čo odôvodnili len tvrdeným porušením ich práva bez bližšieho vysvetlenia.

20. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

21. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania, popísanú nesústredenú činnosť okresného súdu, berúc do úvahy zložitosť napadnutého konania a správanie sťažovateľov, ústavný súd považoval priznanie sumy 300 eur pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadost'učinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhom sťažovateľov nevyhovel.

V.

Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/4 z výpočtového základu. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2024 v sume 1 484 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2025 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti).

23. Napriek tomu, že právni zástupcovia zastupovali každý po 3 sťažovateľov a došlo k spojeniu vecí, ústavný súd znížil odmenu za poskytovanie právnych služieb na 771,68 eur (dva úkony právnej služby po 371 eur a dvakrát režijný paušál po 14,84 eur), ako keby išlo o zastupovanie jednej osoby, pričom odmenu rozdelil medzi zastupujúcich advokátov rovným dielom. Právni zástupcovia podali samostatné ústavné sťažnosti za každého zo sťažovateľov ako žalobcov v tom istom konaní, pričom odôvodnenie ústavných sťažností je totožné a argumentácia sa vzťahuje na všetkých sťažovateľov rovnako. V podstatnej miere tak boli znížené nároky na prípravu zastupovania a spísanie ústavných sťažností. Pri znížení náhrady trov ústavný súd vychádzal z § 73 zákona o ústavnom súde, ktorý svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) vytvára koncept založený na východisku, podľa ktorého účastník konania na ústavnom súde v zásade sám znáša trovy takého konania a len v odôvodnených (i) prípadoch ústavný súd môže (ii) podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesov (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a ďalšie). Ústavný súd teda disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu. V posudzovanej veci tento priestor ústavný súd využil

na redukcii vypočítanej náhrady trov konania, a to vzhľadom na už konštatované špecifiká predmetnej veci.

24. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účty právnych zástupcov sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. septembra 2025

Robert Šorl
predseda senátu